NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novíce izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V sredo 26. oktobra 1853. *List 87.*

Gotov pomoček zoper krompirjevo bolezin po rusovskih skušnjah *).

Pred tremi leti sem znajdel mašino krompir saditi. Al ta mašina mi ni hotla do dobrega služiti, popravljal sem jo toraj, pa le popravljal, med tem pa sem našel gotov pomoček ubraniti po celem svetu zatreseno krompirjevo bolezen.

Moja mašina mi je namreč preveč gulila krompirjeve očí (kalí) in lupino, in na nobeno vižo je nisem mogel tako popraviti, da bi ji bil odpravil to napako. Kar tedaj pri mašini ni bilo moč storiti, mislim, se mora pa pri krompirjevem semenu napraviti, da ob lupino in očí ne pride. Naj bolje bo — si mislim — ga za tega voljo posušiti.

Za poskušnjo dam spomladi leta **1850** semenski krompir iz hrama v prav gorko hišo prenesti, in ga čez **3** tedne, ko se je popolnoma osušil, saditi.

Pridelk v jeseni je bil tako obilen kakor pridelk mojih sosedov, le da moj krompir je bil vès zdrav, moji sosedje pa so imeli sila veliko gnjilega.

Da bi bil zdrav ostal zavolj tega, ker sem ga posušiti dal, kako bi bil to mislil, ker mi je le moja nova mašina po glavi rojila!

Drugo leto (**1851**) spet tako ravnam; spet je bil moj krompir dober in zdrav, drugod je pa zlo gnjil. Ta druga skušnja me je popolnoma prepričala, da se semenski posušiti dá brez škode za rast in pridelk. Ker pa sem med tem svojo mašino tako popravil, da sem ž njo krompir brez oškodovanja tudi precej dolzih kalí pod zemljo spravil, še zmiraj mislil nisem, da je zato zdrav ostal, ker je posušen bil.

Za leto **1852** mi pa zmanjka krompirja za seme. Treba ga je bilo tedaj kupiti od soseda. Debel je bil scer, pa nagnjitega je bilo dokaj med njim. Izbravši zdravega ga velím v gorko hišo prinesti, kjer skoz 4 tedne ostane; debelega dam potem na 4, drobnejega pa na 2 kosa razrezati in tako razrezanega ukažem še en teden sušiti.

Po nečimernosti mojih poslov pa se razrezani krompir v izbi tako posuší, da se vstrašim ga zagledaje. Tako zvenjen je bil, da bi bil kaj stavil, da ne bo mogel poganjati več.

Al hudega sem se bal, veselo sem doživel. Hitro je kalil, krompirjevec je bil košat in **3** tedne pred kakor scer je bila novína že na mizi, — debela, zdrava in okusna, da je bilo veselje.

Odsihmal so se mi očí odperle. Začel sem po vzroku sledeti, od kod ta prememba, in na misel mi pride, kar je dr. Šlajden dokazal, ki pravi, da po sušenju krompirja en del močca (štirke) raztopljiv postane, in da zavoljo te raztopljivosti omenjenega močnatega dela krompir ob vlažnem in gorkem vremenu začné hitro kaliti in zdrav in čverst sad rodí. In zares je bil pridelk deveterni, in ne na krompirjevcu ne na krompirju ni bilo bolestnega sledú, akoravno je drugi krompir po celi okolici močno gnjil.

Ta skušnja, da na mojem vertu tri leta zaporedoma se ni bolezin prikazala več, me je napotila primerjati skušnje drugod. Kar koli so počeli s krompirjem drugod, gnjilini se vendar niso mogli ubraniti.

Poterdilo me je tedaj to v mojih skušnjah, da semenski krompir sušiti je edini pomoček zoper gnjilino. To se mi je pa toliko verjetniši dozdevalo, ko sem premišljeval: kako je to, da gnjije krompir, čeravno je na videz popolnoma zdrav? Če bi krompir v sebi ne imel nagíba k bolezni, bi se ga — sem djal — vunanja kužnína, naj je v zraku ali kjer koli drugod, prijeti ne mogla. Ta notrajna nagnjenost krompirja do bolezni mora pa pred vsem v njegovih vodenih delih skrita biti. Zvedeni možje so že zdavnej nam povedali, da krompir ima **75** odstotkov vode v sebi (to je, v **100** funtih krompirja je **75** funtov vode). Ako se krompir potem še v vlažnih krajih spravlja, še lože pripomore ta vodenčnost k gnjilobi. Če se pa krompir do dobrega posuší, da tako rekoč zvene, zgubí veliko vode, vsi drugi njegovi obstojni deli pa se zavoljo tega nikakor ne spremenè, tedaj rad kalí in čversto rase, kadar se posadí.

(Konec sledi.)

*) Nemudoma podamo ta pomoček iz bukvic: „Versuche über die Verhütung der Kartoffelkrankheit, vom Staatsrath A. N. H. Bollmann, Professor des landwirth. Instituts in Gorygorezk in Russland“, ki jih je ravno kmetijska družba po sl. c. k. deželnem poglavarstvu od vis. c. k. ministerstva notrajnih oprav iz Dunaja prejela. Podamo ga pa s toliko večjim veseljem, ker se je ta pomoček tudi pri nas, kakor je bravcem „Novíc“ znano, že lani dobro poterdil, in, kakor v današnjem listu gosp. dr. Orel piše, tudi letos. Naj bi naši kmetovavci berž po tem navodu semenski krompir odločili in svetovali vsim sosedom tako storiti. Vred.

Vnovič poterjeno sredstvo krompir gnjilobe obvarovati.

Že lani sim razglasil, da se je osušeni krompir, posajen na mahovnit svet, kodar se je sicer le voden in špehast krompir prideloval, posebno dobro obnesel; pridelk je bil popolnoma zdrav, sipčen in zlo bogat, in tudi v kleti, popred na podu dobro osušen in na nadtalnem odru tri čevlje de-

belo nakupičen, clo nič gnjil ni, ampak se do zadnjega dobro prihranil.

Letos sim sopet vès razrezani krompir dal znesti pod streho na opečni tlak (ceglasti flašter), tam ga tanko raztrositi, in večkrat premešati, da se je posušil enako jabelčnim platičkom.

Tako osušenih platičkov smo pod brazdo vergli nekoliko na terdem svetu, nekoliko pa na mahu. Tako osušeno seme je nekoliko kasneje zelenelo od neosušenega, toda je naglo in čversto rastlo, zelišc do zadnjega zeleno ostalo, obilo debelega in do zadnjega zdravega krompirja doneslo, kterega od 15. dneva prejšnega mesca v kletu še clo nič ni zgnjilo; kakor se pa v Ljubljani in v njeni okolici sliši, gnjije letos v kletih še huje od prejšnih let.

Kar še bolj poterdi nasvetovano skušnjo je pa, da je en prijatel blizo Iga, dobivši od mene nekoliko osušenega krompirja, posadil ga poleg svojega neosušenega, — in glejte! pridelk iz domačega semena je že na njivi močno gnjil, v kletu pa neutegoma sčernil; pridelk iz mojega semena je bil pa lepši, bogatejši, na njivi in v kleti vedno zdrav.

Opomniti pa moram, da je treba zrezani krompir pod streho tanko raztrositi, in večkrat premešavati, sicer strohni in pride ob kal.

Radoveden sim slišati od posnemavcov mojega nasveta, kako da se jim krompir obnaša. J. Orel.

Gospodarske skušnje.

(*Kako na Rusovskem ravnajo, da grojzdje skozi dvé leti presno (frišno) ohranijo*). Popotniki, ki pridejo iz Rusovskega, ne morejo prehvaliti lepega presnega grojzdja, ki so ga zobali na Rusovskem. Časnik „Ausland“ pravi, da ono grojzdje pride iz Astrahana in da takole ga hranijo čez leto, pa tudi 2 leti:

Grojzd odrežejo s terte, dokler śe ni popolnoma zrel; pri tem se nobene jagode ne dotaknejo; vse kar je le kolčikaj oškodovanega, čisto strebijo. Potem položé grojzde, pa tako, da en grojzd se druzega ne dotakuje, v velike kamnitne zgorej ozke lonce; kar je med grojzdi praznega prostora, napolnijo s prosom. Pokrov, ki je tudi kamniten, mora lonec tako zapreti, da celò nič zraka va-nj ne more; to pa dosežejo, da lonec okoli pokrova na debelo zamažejo s tistim votom (klejem), s kterim votajo steklarji (glažarji) steklo; čez to prilepijo še močen popir. — Ako je to tako storjeno, se ohrani grojzdje tudi čez 2 leti popolnoma dobro in okusno.

(*Vsak lonec se terdniši naredi*), ako se, ko je še nov, odzunaj z ilovco čez in čez namaže, potem posuši in z lanenim oljem dobro vriba. Tak lonec je potem na ognjišu tako terden kakor da bi bil z železom oklenjen.

Starozgodovinski pomenki.

Častje indiškega Boga Skanda na rimsko-slovenskih spomenicih.

Razložil Davorin Terstenjak.

Sin boga Živa-ta, kteri se je tudi velel Rudra, in sester Gange in Ume, od kterih je perva bila žena vsih bogov, druga pa samo žena Rudra-ta, se je imenoval Skanda (*Vollmer Myth. str. 995.*) Rudra pomeni toliko kot „flere faciens“ (primeri rusko besedo rydati = plakati), in mi na noriških kamnih zares najdemo ime PLOCAMVS in PLOCAMA [1]) od glagola plokati, kakor še se od Pohorja do Bliberga (Bleiberg) na Koroškem dandanašnji govorí. Plokami, plokama, plokamo, je staroslovenski participium praesentis passivi, in je clo primeren sanskritskemu Rudra.

Skanda je bil prejet od zvezd Kartigas šest Vil (nymph), ktere so ga umile in zredile, zatega voljo ima tudi priime Kartikeya, in je postal tako svetel, da je solnce nadsijal. Kartikeja pomeni po Paullinu rejenec kuret (der Hühnerzögling), in Slovenec še zdaj zvezde pozna, ktere imenuje kureta, koklo, kokoši.

Zdaj si lahko razjasnimo: zakaj se imena CACVSIVS [2]) (kakuš, kokoš), CVRVS, CVRITA, COVRIA, CVRENA [3]) (kur, kurena) na noriških kamnih najdejo.

Razun tega priimena še je tudi imel drugo in sicer Guha, kar pomeni „ex antro ortus“. Na koroških kamnih se najde ime VOTIGOVT [4]) = Votligout, der hohle Schlund, antrum, luknja. V Bohinji na Gorenskem še živijo rodovine Guhar [5]). Tudi priime Kumara, juvenis, se najde v indiških bukvah in ime CVMARIVS [6]) na veneških kamnih. Besedi kumara primeri slovensko-horvatsko Kum, kumovati. Korenika te besede je sanskritski glagol am = amare. Zato Horvat rêče sosedu „kume“! to je: moj dragi! in Slovenec vsakemu stric, kar po sanskritski koreniki pomeni gospod (*glej: Bopp Gloss. Sansc. s. v.*)

Po indiškem basnoslovju je Skanda bil odločen za vojvoda nebeških vojsk v boju bogov proti demonom (hudim duhom) in duhom pekla. Zato njegovo ime toliko pomeni (po Paullinu) kakor „celeriter iens“. Eichhoff [7]) prestavlja glagol sanskritski skand z besedo hüpfen, skakati, latinski scandere. Meni se Paulinov prestavek resničnejši zdí, ker imena PRSABINA [8]) in polatinčeni CELERINVS CELERIANA CAELERINA [9]) ktera se na koroških kamnih pogosto najdejo, za ta prestavek pričajo.

Že smo omenili, da je Skanda bil vojvoda proti hudim duhom. Hude duhe pa so si stari Indianci in Slovenci predstavljali pod podobami sanov — kačjih drakov [10]) Schlangendrachen, Lindwurm, zato najdemo ime SAANIVS [11]) na štajerskih kamnih, tudi ime DRACONIA [12]), kakor tudi obraze sanov, kačjih drakov na rogačkih [13]) in celovških rimskih kamnih. Sani se tudi najdejo obraženi v pagodah indiških boga Živa-ta [14]), ker je Živa tudi bil bog pekla, tedaj gospodar čez hude duhe. Ktera mythiška oseba je v severno-slavenskem basnoslovji enaka indiškemu Skanda-tu? Mislim, da češki Krok in poljski Krak. Zakaj pomen imena Krok od koračiti „celeriter ire“ pomeni tisto, kar Skanda ali Brzavina. Na celovškem tergu stoječega moža, kterega po krivem za Herkula imajo, in kteri z buzdavanom umorí sana (Lindwurm), imam jez za Skanda-Kroka. (Konec sledí.)

[1]) Ankershofen IV. 511.
[2]) Ravno ta V. 623.
[3]) Muhar 363. 362 in drug. mest.
[4]) Ravno ta V. 578.
[5]) Prezgodaj umerli naš slov. domorodec g. Juri Plemelj se je tudi po hiši zval Guhar. Na Gorenskem od Mojstrane v zgorni Radovni stojí hiša, kjer se veli „pri Guharju“, in res je cela okolica ozka in luknji podobna. Zna biti, da še na Gorenskem kdo besedo Guha = antrum pozna. Na Pohorju sem čul besedo skintra, kar pomeni iskra; primeri latinsko „scintilla“ in gerško σπιντηρ.
[6]) Apian CCII.
[7]) Eichhoff 223.
[8]) Ankershofen V. 574.
[9]) Ravno ta 511.
[10]) Majer Myth. II. 175. Massius, fig. 34. §. 220.
[11]) Muhar 393. 416.
[12]) Ravno ta 416.
[13]) Muhar Gesch. der Steierm. Abbild. Tafel X. fig. 1.
[14]) Dapper Asia str. 110.

Ozir po svetu.

Moč rusovske armade.

(Dalje in konec.)

2. Na suhem.

Vojska na suhem obstojí iz dveh delov: 1. iz redne in 2. iz neredne.

Redna vojska se razdelí: 1) v veliko gibljivo armado, in 2) v stanovitno za domačo službo.

Vojska neredna obstojí: 1) Iz Kozakov, 2) iz druzih narodov (Tatarov, Čerkesov, Čečencev, Nogaicev, Lesginov, Baškirov, Meščerakov, Buretov in Tonguzev) po kozaško izurjenih.

1. Vse vojske gibljive je: enajst oddelkov iz 96 polkov pešcev, 64 polkov konjkov, z 125½ baterijami, 8 čet saperjev in 4 škadroni ježnih inženirjev.

2. Vojske redne za domačo potrebo: a) 190 aktivnih čet pešcev, 10 škadronov jezdicev, 192 topov; b) začasno poslovjenih invalidov itd., skupej 209.800 mož. Redne vojske zamore Rusko še čez milion na noge spraviti.

3. V neredni vojski je: a) Kozakov 131 stotín kavalerije, 33 batalionov, 28 baterij, skupej 126.000 mož; b) 2 škadrona Tatarov v gardi, 2 čete in 7 škadron Muzelmanov kavkažkih in zakavkažkih, 1 stotina Baškirov, in 5 stotin Buretov.

Redna vojska.

A. Velka gibljiva armada je sostavljena iz 11 oddelkov. Ti so: oddelk garde, oddelk granatnikov, 6 oddelkov pešcev in 3 reservini oddelki jezdni.

Oddelk pešni pomeni na Ruskem to, kakor v vojski Napoleonovi, oddelki jezdni so podobni jezdnim oddelkom Napoleonovim, oddelk garde in granatnikov sta izbranca iz vojske in najlepša; gardni oddelk ima 12 čet manj kot drugi oddelki pešni; oddelk garde obseže tudi nekoliko neredne vojske.

Vsak oddelk ima svoje inženirje, oddelk dragonski in reserva garde tudi inženirje na konjih.

Šest oddelkov pešnih je jedro gibljive armade; oddelki garde granatnikov z jezdici so reserva pešnih oddelkov.

V oddelku garde je 12 polkov pešcev, četa finskih strelcev, četa saperjev garde, 9 polkov granatnikov, 4 polki strelcov. — Dalje 12 polkov ježnih z jezdnimi pionirji, 4 polki oklepnikov, 1 polk granatnikov, 1 polk dragonov, 2 polka hulanov, 2 polka huzarjev, 2 polka Kozakov; dalje dvé divizíi Kozakov po 2 škadrona, 2 škadrona Tatarov in pol škadrona žandarjev. — Poslednjič pešni delostrelci z 72 topovi, jezdni z 44 in eno raketno baterio.

Oddelk granatnikov ima 9 polkov granatnikov, 3 polke karabinov, 1 četo strelcev, 1 četo saperjev; dva polka hulanov in dva huzarjev. Pešci imajo 96 in jezdici 16 topov.

Oba tadva oddelka ležita v Petrogradu in njega okolici. Med šestero oddelkov pešcev šteje vsak 6 polkov pešcev, 6 polkov strelcev po 4 čete, četo strelcev in saperjev. — Dalje 2 polka hulanov, 2 polka huzarjev. — Slednjič imajo pešci 96 in jezdici 16 topov.

Od teh oddelkov storé pervi štirje poljsko armado pod poveljstvom kneza Paskievića; peti oddelk stojí ob bregovih černega morja, in šesti okoli Moskve.

Pervi in drugi jezdni oddelk imata po 8 polkov (4 polke oklepnikov in 4 hulanov). Tretji oddelk (dragonski) ima 8 polkov dragonov po 10 škadronov, razun divizije jezdnih pionirjev po dva škadrona. Topov imajo 96 (12 baterij).

Ti konjki ležé v Ukrajni okoli Hersona in Harkova.

Vse te vojske skupej je 700.000 mož.

B. Kvojski, ki čuje nad mirom in redomin leží po mestih za posadko, bojuje na Kavkazu, opravlja vradne službe itd. se štejejo posadne čete, kterih je 50; potem čete kavkažke, kterih je 47, 12 čet finlandskih, 10 orenburških, 15 sibirskih. Potem oddelki veteranov, invalidov, vojaških rokodelcev itd., vsih 910 stotin, slednjič oddelk žandarmerije in deržavnih stražnikov.

Vojska na Kavkazu je posebno vredjena in storí sedmi pešni oddelk; ima 120 čet, 10 škadronov in 180 topov; v reservi 18 čet, 1 škadron z reservami rednih čet.

Te vojske je čez 300.000 mož. Tedaj skupej gibljive vojske 1,000.000.

Izredna vojska.

A. Kozaki, ki stojé po celem jugu Ruskega od Donave do černega morja, Kavkaza in odtod po malem do Kamčatke. So naslednji:

Kozaki danski štejejo 58 ježnih polkov po 6 stotin z 14 ježnimi baterijami. (Dva polka sta prišteta h gardi.) Vsih 348 stotin ima 112 topov.

Kozaki azovski so najurniši mornarji na černem morji, imajo 30 čolnov topniških in se štejejo k vojni sili na morji.

Kozaki podonavski. Dva polka po 6 stotin, vsih 12 stotin šteje 1740 mož.

Kozaki černomorski. Ti štejejo 12 polkov, 2 stotini se štejete med gardo, 9 čet strelcev, imajo tri baterije ježne in eno pešno. Vseh 9 čet in 74 stotin ima 32 topov.

Kozaki kavkažki, kterih je 18 polkov na konjih, imajo 3 ježne baterije; jeden polk služi za stražo carevo in drugi pešnim oddelkom na Poljskem.

Kozaki uralski; jih je 12 polkov po 5 stotin jezdicev.

Kozaki orenburški; jih je 10 polkov s tremi ježnimi baterijami; skupej 60 stotin in 24 topov.

Kozaki sibirski na meji, jih je 9 polkov s tremi ježnimi baterijami.

Kozaki sibirski po mestih, kterih je 8 pešnih polkov.

Kozaki astrahanski 8 polkov z 1 baterio.

Kozaki zabajkalski na kitajskej meji: 8 stotin.

Skupej: 131 polkov ježnih, 33 čet pešnih, 28 baterij topov: razun topničarjev, kterih je 93.200 mož na konjih in 33.000 pešcev.

B. Narodi po kozaško izurjeni so: Tatari krimski, davajo škadron h gardi.

Narodi kavkažki, zmed kterih se nabira: jeden škadron garde za carevo stražo, ki se imenujejo Čerkesi, dalje jeden polk po šest škadronov za poljsko vojsko, jeden polk pešnih strelcev gruzinskih na kordonu proti Lesghincem. Skupej 2 četi, 7 škadronov.

Baškiri in Meščeraci, se štejejo h kozakom orenburškim. Obstoje iz 10 polkov ježnih. V letu 1813 jih je mnogo bilo na Nemškem.

Bureti in Tonguzi, pet polkov ježnih, ki se štejejo med Kozake zabajkalske. („Slov. Nov.“)

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Gorice je kmetijska družba naznanje dala krajnski, da 3. dan novembra po sklepu občnega zbora se bo odperla razstava kmetijskih pridelkov in obertnijskega blaga v hiši barona Degracia v kosarniških ulicah Nr. 105. Razun nedelj bo do konca novembra vsaki dan od 11. do 4. ogled te razstave vsacemu poštenemu človeku brez plačila pripušen proti temu, da si vstopni list popred v ravno tisti hiši dobí, — le perve 3 dní se bo po 6 krajc. vhodníne plačevalo.

Iz Postojne 19. oktobra. M. Po dolgi dolgi suši ni zdaj dežja pri nas ne konca ne kraja, senožeti

in polja v dolinah stojé čez in čez pod vodo, in če deževno vreme še kaj časa terpí, se je v Planini, kjer našo vodo večidel v 8 ali 9 dnéh prejmejo, nove povodnji bati, ktera le počasi odtekati zamore po zlo zabasanih jarkih. Ker sem že z vremenom svoj dopis začel, vam moram še žalostno pa čudno novíco povedati, da tisti dan (26. sept.) pretečenega mesca, ko je letos po Krajnskem pervi sneg padel, je pri nas vreme še huji vihralo in sicer tako, da je en kmet iz Ternj iz gojzda domú gredé medpotoma zmerznil. — Čudili smo se unidan v nekterih časnikih brati, da se železnica iz Ljubljane v Terst sila naglo in ročno izdeluje. Verjamemo, da na druzih mestih, — od naše okolice ne moremo tega rêči; na tako imenovani Unški višavi poleg ceste proti Planini dela scer majhna pešica delavcov, al gotovo 4 milje delječ ni celò nobenega sledú, da bi se kaj delalo. V predorih (tunelih) pa grejo nek dela jaderno od rok.

Iz Dola na Dolenskem. Tudi k nam je zlagana novica „iz Krope od 5. oktobra" dospela, da je 25. septembra Fr. Mladič, učitelj v Kropi, umerl. Naj v prihodnje tisti pisavec za svoje pisanje zajema iz bolj verjetnega in bolj poštenega vira, kakor je ta bil, da mora prejšnji učitelj umreti, ako drug na njegovo mesto pride! Hvala Bogu! jez sim živ in zdrav na Dolu *).

Sterneno žito je tukaj slabo doneslo, ker spervega ga je suša zlo osmodila in na to toča pobila. To zgubo poverniti, je vinska terta sosebno v Ravnski in Moravški gori nad faro sv. Križa zdravo in bogato grojzdje obrodila in tako up pred kratkem zlo žalostnih kmetičev al zdaj veselih vinčarjev vzdignila, da se bodo s hvaležnim sercem tistega predobrega očeta spomnili, kteri po svojih nezmernih potih človeštvo vedno modro vlada. Z Bogom! Fr. Mladič, učitelj.

Iz Ljubljane. Po sklepu občnega zbora je kmetijska družba po vis. c. k. deželnem poglavarstvu vis. c. k. ministerstvu notrajnih oprav prošnjo predložila: naj bi deržavna vlada po vsih deželah cesarstva asekuracijo zoper škodo ognja in toče v svoje roke vzeti blagovolila, in z ozirom na veliko nemarnost mnogih gospodarjev in velike iz tega izvirajoče nadloge ukazala, da vsak hišni posestnik in gruntni gospodar se mora zavarovati. Po odpisu vis. c. k. ministerstva notrajnih oprav, ki ga je kmetijska družba 18. dan t. m. prejela, ni pripustljivo ne pervo ne drugo. Kar točjo asekuracijo sosebno vtiče, ktero je tudi vis. c. k. deželno poglavarstvo zagovarjalo, je slavno ministerstvo kmet. družbi odgovorilo, da bi bila taka prisiljena naprava, ako bi jo vlada tudi pripravljena bila v svoje roke vzeti, s takimi težavami v izpeljavi in s tolikimi dostikrat pravičnimi pritožbami sklenjena, da bi koristna reč, namest prikupiti se pri ljudéh, si še le veliko sovražnikov na glavo nakopala. Tudi je toča nadloga, ktera po legi in podnebnih razmerah ene kraje skor vsako leto zadeva, druge skor nikoli. Silno teško bi bilo tedaj brez pravičnih pritožb določiti: koliko bi imel ta, koliko uni v to napravo vsako leto odrajtovati. Nadlogam tacih uím bi se dalo le z napravo vzajemnih asekuracij (wechselseitiger Assekuranz-Gesellschaften) pomagati, ktere se dajo le tadaj vstanoviti, ako dosti podučeno ljudstvo se samo po sebi radovoljno združi v take koristne naprave".

Iz Ljubljane. „Laib. Zeitung" je po gotovi izvedbi naznanila unidan sedanje število prebivavcov Ljublj. mesta, ktero znese 20.074. V letu 1851 jih je bilo le 17.501; v dvéh letih se je tedaj pomnožilo za 2500; lepo število! Dobro opominja gosp. pisatelj: naj bi tega resničnega števila ne prezirali možje, ki nove mesto- in krajopisja izdajajo, po kterih ima Ljubljana še zmiraj 12.000 duš, kakor jih je imela anno 1! — Dobroznani slovenski pisatelj in izverstni zgodovinar gosp. Terdina, je prišel na Varaždinski gimnazij za suplenta. — Marljivi gosp. Andrej Fleischman je popisal v nemškem časniku zoologiško-botaniškega družtva rastline, ki poleg železnice od Ljubljane v Celj ob hribih in po dolinah rastejo, in tako pripomogel k znanju te znamenite poti v rastlinoslovskem obziru.

*) Akoravno se včasih naključi, da živega človeka za umerlega razglasé, je vendar očitne graje vredno, ako se to pod na pósodo vzetim imenom po sleparsko zgodí, kakor se je tukaj zgodilo. Vred.

Novičar iz mnogih krajev.

22. dan t. m. je došel presvitli cesar iz Munakovega spet na Dunaj. — Med austriansko in prusko deržavo je colna pogodba sklenjena. — Vsim županom je došel ukaz, v svoji okolici ogledati gasivne naprave in na znanje dati njih stan višji gosposki. — Svetli nadvojvoda Maksimilian je revnim prebivavcem otokov Lisa in Komisa 1000 fl. srebra proti temu podaril, da se ima od 1. grudna začemši vsacemu revnemu vsak dan gorka jed podajati, fajmoštri tistih sosesk pa imajo vsacih 14 dní dotični gosposki stan ubozih naznanjati. — V nekterih podonavskih krajih je toliko vina, da se vedro po 1 fl. do 1 fl. 12 kr., boljši sorta pa po 2 do 3 fl. prodaja. — Po Teržaškem kupčijskem listu od 22. t. m. je bila cena kave in cukra pri starem, turšica spet enmalo dražji, pšenica pri starem, pavola dražji, olje in svila nižji. — V Gradcu cvetè divji kostanj vnovič. — V Virovitici na Horvaškem imajo čveteronožnega petelina, ki ima v Zagrebški muzej priti. — V Kuravi, mali vasici na Českem, je v neki hiši nedavnej hudo strašilo; dekla rêče gospodinji, da je straha, ki je že 125 let v vicah, slišala govoriti in da ne bo pred jenjalo strašiti, preden ne bo sedanja gospodinja tistih dvojih pernic nji dala, ki ju je strah, pred 125 leti gospodar te hiše, neki siroti obljubil. Žandarji, ki so že marsikterega straha vpokojili, so tudi tega duha kmalo zasačili, — bil je goljufna dekla sama, ktero so berž izročili sodnii. — Iz Turčije še ni nič gotovega; v pondeljk je pretekel od Turka Rusu določeni čas. V Carigradu leží zapisnik odpert, v kterega se dajejo prostovoljni vojakí zapisovati; ker si upajo s samimi prostovoljci in brambovci novo armado od 150.000 vojakov nabrati, pravijo, da ne bo treba po stari navadi profetovega bandera, kot klica na vojsko, razpeti. Rusovska armada si napravlja okoli mesta Bukarešta zimske stanovanja; so pa te staniša (bordeji) podzemeljske globoke in štirvoglatne jame, pokrite s terstikami; v strehi ste dvé luknji: skozi eno se lazi v jamo in vùn, skozi drugo pa gré svitloba noter in dim vùn. Nekdaj so tudi Vlahi v tacih pohištvih stanovali. Rusovski menihi prerokujejo sila ostro zimo, da bo Donava terdo zamerznila in rusovska armada gladko pot imela v cesarstvo nevernikov. — Na Francoskem je vlada spet zasledila zaroto zoper cesarja, v samem Parizu so jih te dní zaperli blizo 600 iz stranke ljudovlade in kraljeve (orleanistov). — Tudi v Turinu na Sardinskem je 18. t. m. rogovilila množica in zabavljala ministru Cavour-u zavolj dragíne; pa za pretvezo dragíne so bili nek drugi prekucijski nameni skriti. Vlada je kmalo zaterla nepokoj, in od mnozih straní se pošiljajo ministru pomilavne in zahvalne pisma, da je vničil naklep.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*